

# שש את ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 337

ערש"ק פרשת "ניצבים" כ"ז אלול תשע"ב

## שינוי מהותי!

הכפרי הגיע לרציף הרכבת מתוח ונרגש. ההמולה הגדולה של בני האדם, אורה השונה לחלוטין מאוירת החיים בהם הורגל, הוסיפה אף היא נופך מיוחד משלה. הנסיעה לעיר הגדולה - עיר הבירה היתה משאת נפשו, ועתה הנה כפסע בינו לבין הגשמת חלום חייו! לאחר קניית הכרטיס והמתנה מועטה, ניצבה לה הרכבת במלוא יופיה והדרה. הכפרי דילג חיש מהרה והתיישב בספסל הראשון שנקרה לקראתו. הנוף שנראה מהחלון במהלך הנסיעה, זכה לא פעם לתגובתו הנלהבת וקריאת התפעלות שנבעו מליבו העלוי. שכנו לספסל, שהתנהגותו היתה לו לזרה, לא עצר בעד עצמו עד ששאל: "לאן כבודו?" והכפרי כשחיוך נתפשט בשפתיו ענה בערגה: "לעיר הבירה, כמובן!". "אם כך", ענה שכנו, "הרכבת הזאת צנונה נוסעת, ועיר הבירה הן לכל נודע, נמצאת בדרום המדינה!". הכפרי, שלרגע נראה נדהם, התעשת עד מהרה וסיבב גופו ופניו כאחת, לאחר עמידה ממושכת כשפניו לדרום, שאלו שוב שכנו הטורדני לפשר מעשיו. "הן עתה פני מועדות דרומה ועד מהרה אגיע לעיר הבירה!". שכנו לא היה יכול להתאפק ולעצור בעד צחוקו: "מחילה מכבודו, לא יועיל לך לסובב את גופך ופניך, מוכרח אתה לרדת ולהחליף את הרכבת!". משל נפלל זה מתורתו של הסבא קדישא מנובהרדוק זצ"ל נועד לעוררנו, עת ניצבים אנו כולם לפני יום הדין הגדול והנורא, יום בו נקבע מי לחיים מי למיתה, כמה הכנסות וכמה הוצאות יהיו מנת חלקינו ועוד כהנה רבות את אשר יארע עימנו השנה, אם רוצים אנו להגיע לחוף מבטחים, לא מספיק בסיבוב פנים בשינוי מעשה כזה או אחר, אלא צריכים אנו לשינוי מהותי, תחילה בגישה, לדעת ולהבין שהעולם הזה ארעי וחולף "אוהל סיררים", וממילא אינו כדאי שנוציא עליו כוחות וזמן מיותרים, משכנינו הוא העולם הבא, בו נחזה בנועם ה' ונהנה מזיו שכירתו - ולכן שומה עלינו לנתב אליו את עיקר מרצונו וכוונתו בלימוד התורה, בתפילה מעומקא דליבא ובקיום מצוותיו יתברך, ונוכה יחד עם כל בית ישראל בכתיבה וחימה טובה!

## הזמנה למשפט!

רעד וחלחלה, רטט וזיע אמור להיות מנת חלקו של כל יהודי טוב בעת זוכרו שעוד מספר ימים ספורים נעמוד בדין הגדול והנורא של מלך מלכי המלכים הקב"ה ביום ראש השנה. הלב מתפלץ עת זוכרנו עת המילים המרגשות והמזעזעות של תפילת מוסף של ראש השנה: "אתה זוכר מעשה עולם, ופוקד כל יצורי קדם. לפניך ניגלו כל תעלומות והמון נסתרות שמבראשית. כי אין שכחה מלפני כסא כבודך ואין נסתר מנגד עיניך. אתה זוכר את כל המפעל וגם כל היצור לא נכחד ממך. הכל גלוי וצפוי לפניך ה' אלוקינו, צופה ומביט עד סוף כל הדורות. כי תביא חוק וזכרון להפקד כל רוח ונפש, להזכר מעשים רבים והמון נסתרות לאין תכלית. מראשית כזאת הודעת ומלפנים אותה גילית. זה היום תחילת מעשיך, זכרון ליום ראשון, כי חוק לישראל הוא, משפט לאלוקי יעקב. ועל המדינות בו יאמר - אי זו לחרב, אי זו לשלום. אי זו לרעב, אי זו לשבע. ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמוות. מי לא נפקד כהיום הזה. כי זכר כל המעשים לפניך בא, מעשה איש ופקודתו, ועלילות מצעדי גבר, מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש. אשרי איש שלא ישכחך ובן אדם יתאמץ בך, כי דורשיך לעולם לא יכשלו ולא תכלים לנצח כל החוסים בך" וכו'. אין אנו נעמוד לפני מלך בשר ודם שניתן להכחיש ולהעלים ממנו, אפשר לשחדו ולהיפטר ממשפטו, עומדים אנחנו לפני מלך מלכים שהוא חוקר לב וכליות ויודע בדיוק נמרץ ובעמקות שאין כמוה את כל מחשבותינו, ומי יוכל לומר זיכיתי ליבי וטהרתי רעיונותי? כמה צריכים אנו להשתדל ולהתאמץ בשעות הספורות שנתרו לנו לפני שנעמוד למשפט להרבות בתשובה ובמעשים טובים, להרבות בתורה ובמעשי חסד, ולהרחיק מאיתנו כל דבר המפריד בינינו לבין אבינו שבשמים. איזה שנה קשה עבר עם ישראל. כמה משפחות שלמות נגדעו בבת אחת, כמה חולים נוספו לרשימה הארוכה וכמה אנשים מצאו את עצמם טמונים עמוק באדמה. כמה בעיות מבית ומחוץ, קשיי פרנסה ושלום, גזירות משונות ודברים איומים שקרו. כמה מגדולי ישראל איבדנו השנה בעוונותינו? מי מאיתנו רוצה עוד שנה שכזאת. והכל נכתב בראש השנה דאשתקד, וכאמור בעוד זמן קט נכתב לשנה הבאה, והדבר בידינו להכריע את הכף לנו ולכל ישראל אחינו. לא לחינם פרשת "ניצבים" נקראת תמיד קודם ראש השנה להזכיר לנו את יום הדין, את יום המשפט כמו שפותחת פרשתנו: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל. טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחוטב עציך עד שואב מימך" - כולם נעמוד בדין, הקטן והגדול, הצדיק והרשע ואין משוא פנים בדין. אחת הסגולות והעצות הגדולות ביותר לזכות בדין היא תורתנו הקדושה. ככל שנתמיד יותר ללומדה ויותר לקיימה, יותר לכבדה ויותר לרוממה, כך תהיה האפשרות לזכות בדין גדולה יותר. ככל שנעמול בתורה ונחבבה על אחרים, נשמור אורחותיה ונדקדק במצוותיה, נרבה בסניגורים שיעמדו איתנים למול כל המקטרגים ביום החשוב בשנה, זהו יום ראש השנה הקרב ובא. אין אדם שיוכל לומר לא זכיתי ללמוד ושאין זה ביכולתי שכן נאמר אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין ליבו לאבינו שבשמים, וכן נאמר בפרשתנו: "כי לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימיה ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה. ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבור לנו לא עבר הים ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה. כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו". ורש"י הקדוש זיע"א כותב ומפרש (בד"ה כי קרוב אליך): שמדובר על התורה הקדושה. אחים ואחיות יקרים, בואו ונתחזק בזמן המועט שנותר לנו, נקבל על עצמנו עול תורה ומצוות, עול תשובה ודרך ה', ונוכה בשנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה.

## זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
19:58	19:23	18:26	ת"א
20:06	19:21	18:11	י"ם
20:04	19:23	18:17	חיפה
20:04	19:22	18:28	כ"ש

הפסרת השבוע: "שוש אשיש"

## מטעמים לשבת

לו, הלא א-ל רחום וחנון הוא? אלא הסביר ויישב, החוטא לא ירצה שה' יסלח לו, וכל כך למה? מפני שהוא מרמה את עצמו, מדמה בנפשו שכבר נסלח לו, כי כמעט ולא חטא...

(תורת הפרשה)

**"כי קרוב אליך הדבר מאוד"...**  
(ל'יד)

בתנא דבי אליהו מסופר על צייד אחד שהתנצל לפני אליהו הנביא, כי לא נתנו לו מן השמים בינה ודעת ללמוד תורה. השיב לו אליהו הנביא ואמר לו: לזרוע פשתן ולטותו, ולארוג ממנו מצודות ולצוד דגים ועופות, נתנו לך בינה ודעת מן השמים, ולדברי תורה, שנאמר בהם: "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך" לא נתנו לך בינה ודעת? ורצה להוכיח לו בזה כמו שהכרח הפרנסה הביאך ללמוד את מלאכת הצייד, הרי אם היית מרגיש צורך והכרח כזה ללמוד תורה, ודאי שהיית יודע ללמוד תורה, כשם שאתה יודע לצוד.

(אוהל יעקב).  
(אמרי חן)

יתברך, צריך גם כן לקיים את כל תרי"ג מצוות, ואם עבר על איזה מצוה ענוש יענש. וזהו שאמר הכתוב: "והיה בשומעו את דברי האלה הזאת", דהיינו את כל העונשים הכתובים בתורה, "והתברך בלבבו לאמר", כלומר שמברך את עצמו בליבו ששלום יהיה לו ולא יאונה לו כל און, והטעם: "כי בשרירות ליבי אלך", דהיינו שהעיקר הוא הלב, וליבי שלם ומאמין בעבודת ה' יתברך. אבל האמת אינו כן, שאם עבר על איזה לאו ענוש יענש ואף על פי שליבו שלם. וזהו שאמר הכתוב: "לא יאבה ה' סלוח לו", כלומר שהשם יתברך לא יוותר לו ולא יסלח לו לאותו אדם שאומר שליבו שלם ועשה את העבירה, אלא יקבל את עונשו בעולם הזה, ובנוסף לזה: "ומחה ה' את שמו מתחת השמים", דהיינו יקבל עונש גם לעתיד לבוא.

(תורת הפרשה)

**"לא יאבה ה' סלוח לו" (כט, יט)**  
כתב במעינות הנצח, תמה רבי שמואל מסלונים זצ"ל: איך יתכן שה' יסרב לסלוח

**"אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם" (כט, ט)**

אמר הגאון רבי שלום הכהן מג'רבא זצ"ל: הגמרא אומרת כי כת שקרנים אינה מקבלת פני שכינה, שנאמר: "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני". לפיכך "אתם" אותיות אמת, זה התנאי להיותכם ניצבים לפני ה' אלוהיכם!

(מעין השבוע)

**"והיה בשומעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות ליבי אלך... לא יאבה ה' סלוח לו" (כט, יז-יט)**

כתב ה"שמח ישראל" שבפסוק זה יש רמז אל קצת בני אדם פתיים שאומרים "העיקר הוא הלב", ואפילו שאינו עושה לא תורה ולא מצוה, לא איכפת לו, כיון שחושב שהעיקר הוא האמונה בלב. אבל באמת טענה זו היא של הבל, שאף על פי שצריך האדם להיות ליבו שלם בעבודת השם

## מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

כאשר צצים עיכובים ומכשולים, או אז מבינים שיש מנהיג לרכבת זו, ויודעים שהבורא מכין את חייונו.



הצדיק **רבי עמרם בן דיוואן זצ"ל** מגדולי העיר חברון היה, לפני כמאתיים וחמישים שנה. כשרבתה המצוקה בעיר, נתנו בו ראשיה עיניהם שיסע לערי מרוקו ויערוך מגבית לטובת היישוב היהודי, שהשליטים התעמרו בו במיסים כבדים. נסע הצדיק למרוקו, והתקבל בהערצה ובכבוד מלכים. גאונותו נודעה בשערים וברכותיו עשו פירות וחוללו ישועות. כשהגיע לעיר פאס, בא לפניו עני בן טובים והסיח לפני מצוקתו: בנו הגיע לפירקו ועומד הוא לשאת יתומה עניה, ואין לאל ידו להשיאם. בוש הוא לקבץ נדבות, כי ממשפחה מיוחסת הוא ולא הורגל בכך. לפיכך אינו מספר זאת אלא לצדיק, הזר במקום. אמר לו הצדיק: "כסף לא אוכל לתת לך, כי כל הכספים שברשותי קודש הם ליישוב היהודי בעיר האבות. אבל קח נא את גלימת השבת שלי. חפץ מצוה היא, כדברי חז"ל, ותמכרנה לכל המרבה במחיר!". וכך היה. העני הפיץ את הידיעה שברשותו גלימת השבת של הצדיק הנערץ, ועשירי פאס התחרו ביניהם מי יזכה באדרת המהודרת, בגלימתו הצחורה של הצדיק פועל הישועות. לבסוף זכה בה אחד מעשירי העיר תמורת מחיר גבוה, שאיפשר לעני לערוך חתונה מפוארת לבני הזוג, כאשר הצדיק הנערץ עומד בראש הקרואים ושמתחו לא ידעה גבול על המצוה שקיים והחסד שגמל. בשבת, לבש הצדיק את גלימת יום החול. אבל האר"י הקדוש כבר גילה, שמהמצוות נארג לנו לבוש רוחני זה, והצדיק היה עטוי בו מכף רגל ועד ראש!

(מעין השבוע)

בפרשה הקודמת, בפרשתנו ובפרשה הבאה, קוראים אנו על הייסורים המזומנים לבוא על העבריינים לעוררם לשוב בתשובה. מעשה באדם שבא לפני **הגאון רבי אברהם הכהן זצ"ל**, רבה של ספאקס שבתוניס ושאל: "לאחרונה תכפו עלי יסורים וצרות. למה הרע לי ה', ומדוע הביאם עלי?". אמר לו: "אספר לך מעשה שהיה. כפרי אחד ביקש לנסוע לתוניס, עיר הבירה. אמרו לו: "לך לעיר ספאקס ושם תעלה לרכבת שתיקה אותך למחוז חפצך". והוא, מימיו לא ראה רכבת! הגיע לבית הנתיבות, קנה כרטיס ועלה לקרון. הביט סביבו, וראה חדר ארוך גדוש ספסלי ישיבה. בחר מקום, וישב. המתין. לפתע נשמע צפירה, והחדר החל זז, חופז בקול שיקשוק גלגלים! אמר: "מה זאת? חדר - נוסע?". קם והלך לקרון הסמוך, ולקרן שאחריו, והתמיהה רק גברה: שורה של חדרים המחוברים זה לזה, וכולם נעים במהירות עצומה! הוציא ראשו מהחלון, וראה שיירה ארוכה של קרונות! שאל: "מה מניע את החדרים הללו?". אמרו לו: "ודאי תבין שאינם נעים מעצמם. הראשון הוא הקטר, ובו מנוע רב עוצמה!". והכפרי, תמיהתו רק התעצמה: "והקטר המופלא, מעצמו נע?". צחקו ואמרו: "ודאי שלא! שם יושב הנהג - ידו על ההגה, ורגלו על הדוושה!". שב הכפרי והוציא ראשו מבעד לחלון, וראה את הקטר בראש הקרונות - ולא ראה בו איש. "אין שם אדם!" קרא בחרדה, "הקטר נוסע מעצמו, והרכבת כולה אחרי - באין מטרה וייעוד, נסיעה שלא יהיה לה סוף!". אך לפתע נשמע צפירה חדה, הרכבת האטה מהלכה ועצרה בתחנה. או אז הבין שיש נהג המנהיג את הקטר, ומכווין את מהלכו! מבין אתה אתה - אמר לו הרב - כל עוד החיים זורמים כסידרם ומתנהלים על מי מנוחות, עלול האדם לחשוב שהם מתנהלים מעצמם, בדרך הטבע. אבל כאשר נשמעת צפירה מחרידה, כאשר הרכבת עוצרת במהלכה,

### זיזרת השבוע

היכן רמוז שדרך ארץ קדמה לתורה?  
את התשובות יש לשלוח לפקס: 03-558-4485  
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש) כלי נדר  
אוגזן של עלוני ישא ברכה

פתרון החידה מפרשת "כי תבוא": פרק כ"ח, פסוק יב.

### והייתם לי סגולה

הרגיל בשמן זית בשבת (להדלקת נרות) - מאריך ימים (כף החיים פלאגי סימן כז סעיף כו). וכתב בספר חסידים: מעשה באחד שהאריך ימיו ולא מצאו לו שום זכות אלא שלא היה מדליק בחלב בערב שבת אלא בשמן זית (ספר חסידים סי' רע"ב).

(ישועה והצלחה)

# מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

## זמן צורך הבנים

### היזהרו! מוזקים אתכם!

על ברכי אביו הצדיק רבי בנימין חנוך רבי יוסף זונדל מסלנט לאהבת הזולת. שם, בבית הוריו, ינק את מידת החסד והרחמים לכל אדם. לרבי יוסף זונדל בהיותו ילד היה חבר בשם מאיר'קה. בימי הגשמים נגלה לעיניו של יוסף זונדל בן החמש מראה נורא: מאיר'קה חבירו עומד מבוסס בשלולית, רגליו שקועות בבוץ כמעט עד לברכיו, והוא - יחף! ללא נעלים! "מאיר'קה", רץ אליו יוסף זונדל מזועזע עד עמקי נשמתו ודמעות מתגלגלות על לחייו. אין הוא מסוגל לראות כיצד ילד יהודי קופא מקור וסובל עוני ומחסור. חיש חלץ את נעליו החמות והפציר במאיר'קה: "אנא, נעל את הנעלים שלי בבקשה ממך! יש לי בבית זוג אחר", התחנן בפניו. מאיר'קה לא סירב. רגליו שצרבו מן הקור כבר לא נשמעו לו. כמה שמח ליבש אותן ולהכניסן עמוק עמוק אל תוך זוג נעלים שכזה! "תודה זונדל'ה, יישר כוחו!". הודה לו חבירו בחום, ויוסף זונדל אץ רץ לביתו. פוזמקאותיו טובלות במי גשם ורגליו מתלכלכות בבוץ, אך ליבו מתרונן! אור של גמילות חסד נופך בעצמותיו אושר עד אין קץ! הוא פותח את דלת ביתו החמים, ואימו עומדת ליד החלון, ממתינה לבואו. אך רגע, רגליו של זונדל שלה יחפות! הרואות עיניה נכונה? "זונדל'ה ילדי", היא קוראת בפליאה, "היכן נעליך?", והיא נוטלת אותו על זרועותיה ונחפזת לתנור לחממו. "אל תכעסי, אמא", עונה לה יוסף זונדל בלחש, כמי שממתיק סוד. "נתתי אותם צדקה לחברי העני מאיר'קה..."

מעשים אלו נובעים מלב טהור שגודל בבית טהור. הילדים מרבים לחקות את ההורים לטוב או להיפך ח"ו. הן חז"ל לימדו אותנו שמדיבורי הילד נדע על מה משוחחים הוריו בבית, אם נדע לדאוג להראות לילדינו את הטוב, הרי שנרויח ריוח עצום לגדל דורות ישרים מבורכים, ואם לא...? ה' ירחמנו.

## שלום בית

### תהפוך את דעתה! גם את! איך?

בספר "אורחות הבית" הביא שגם כאשר ישנה שאלה אשר הבעל סבור כי אין בה מקום ליותר - סבר מרן הגרא"מ שך זצ"ל כי עדיין ישנה דרך בה יוכל להשיג את מבוקשו מבלי להגרר לויכוחים ומבלי לנסות לכפות את דעתו. את הדרך האמורה, את השיטה הנפלאה הזו - הציג רבינו בפני רבי יעקב פרידמן שליט"א. היה זה כאשר התמנה רבי יעקב לעלות על כס הרבנות בשיכון ה' בבני ברק. הוא נכנס אל רבינו כדי לקבל ברכתו והזכרתו, ובתוך הדברים אמר לו רבינו כך: "רגיל אני לומר לחתנים המבקשים את הזכרתי לפני נישואיהם, כי אם יתגלעו בבית חילוקי דעות - דבר טבעי ושכיח אצל בני אנוש - הרי שהדרך להביא את האישה לקבל את דעתם אינה על ידי ויכוחים וצעקות... להיפך... הדרך התועלתית ביותר היא לפנות אל האישה ולומר לה: "רעייתי היקרה, את - עקרת הבית, את עיקרו של בית, ולפיכך מן הראוי שדעתך היא שתקבע... באופן טבעי, מאחר וידוע כי "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז, ט), הרי שסביר להניח כי משתשמע האישה כי הינך מחשיב את דעתה וסבור כי יש לקבלה - היא תמחה ותאמר כי דוקא דעתך היא זו שראוי לה להתקבל... אולם אתה - אתה כמובן לא תקבל את הצעתה הנדיבה... אתה תתעקש ותשוב לטעון כי בשום פנים ואופן אינך מוכן שהיא תקבל את דעתך, אלא רצונך הוא דוקא לקבל את דעתה היא... ושוב אשתך מטבע הדברים תתבצר בעמדתה ותחזור על דבריה כי אתה הבעל ורצונך הוא הקובע, שכן "איזוהי אישה כשרה - העושה רצון בעלה", ורצונה להיות אישה כשרה שכזו... וכך תמשיכו להתווכח אתה תעמוד על דעתך כי מאחר והיא עקרת הבית - הרי שכדבריה כן יקום, ואילו היא תחזור שוב ושוב על עמדתה אשר על פיה יש לה לקבל את רצונך כאישה כשרה... את הויכוח תסיים - רק כאשר תבחין כי הדברים אותם אומרת אשתך נכנסו אל ליבה, וכי היא חפצה באמת לעשות את רצונך ומבינה בליבה כי כך עליך לנהוג... רק כאשר תהיה משוכנע על הודל הדברים נובעים מליבה ואינם יוצאים מן השפה ולחוץ - תוכל "להשתכנע", ולקבל לבסוף את דעתה של אשתך על פיה שרצונך הוא המכריע... וכך אני מדריך אף אותך" - סיים רבינו בפנותו אל רבי יעקב פרידמן. אמור יבואו בפניך פרנסי הקהילה בשאלה או בהצעה - אמור להם כי מאחר והם בעל הבית הרי שההכרעה נתונה בידם. תשובה כעין זו - תגרום במישרין לכך שהם ימחו ויעמדו על דעתם כי על הרב להכריע בכל שאלה ובכל ענין, ואילו אתה - תתבצר בעמדתך ותטען שוב כי זכותם לפעול כמיטב הבנתם. רק לאחר שהם יחזרו וישנו באוזניך כי רצונם שאתה תכריע מאחר ואתה הוא בעל הדעה - רק אז תקבל את עמדתם ותביע את דעתך... והמציאות הוכיחה זאת! אפשר לנסות...

## אמרי שפך

- הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר: מדוע ככה רבי בעת שאמר: "יש קונה עולמו בשעה אחת"? (עבודה זרה ו, ע"ב) - כי דבר שקונים תוך שעה אחת אפשר לאבד תוך מחצית השעה.
- הרה"ק רבי נחמן מברסלב אומר: לצורך עבודת השם: פעמים שיש צורך לעשות דברים שנראים בעולם כשגונו.
- הגאון הקדוש מוילנא אומר: כל אחד צריך לבדור עצמו מהעברות לפי טבע מזגו - אף שאין דרכו נכונה בעיני הבריות שאינם מכירים בטבעו, רק בדבר שהוא כנגד התורה, לא יסמוך על שכלו כגון: להתענות בשבת.
- הרה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי אומר: בעבור הבושה מתבטל האדם ממצוות רבות, כי חושש שמא ילעיגו עליו הליצים.

(פתגמים נבחרים)

# על כן יאמרו המושלים - מישל ונמשל

למשל ולשנינה. ואיה הדר גאוונו, איה הכרזתו כי מלך הוא באחוזתו. מה הועילה לו התחכמותו, כמה הפסיד בהתמהמהותו! והנמשל: מה ה' אלוקיני דורש מעימנו? כי אם ליראה אותו. ואם חטאנו, שנושב לפניו בתשובה בימי התשובה. זריזים מקדימים ומשלמים חובם, שבים בתשובה זוכים בדין, לשנה טובה. אבל יש חלילה המתחכמים. "מה לנו ולמלך" הם אומרים. הוא - בשמים הכין כסאו, ואנו השליטים על גורלנו פה. ואז, רחמנא ליצלן, מגיעים השלוחים. "וחוליים רבים ונאמנים" - רעים בשליחותם, באים לגבות את החוב, להשיבו בתשובה. ולא יהיה מנוס, לא תהיה ברירה - סופנו לשוב, בטוב או ברע! הדברים מפורשים בתורה, בפרשת התוכחה. וכך נקרא השבוע בתורה: "וחרה אפי בו, ועזבתים, והסתרתני פני מהם, והיה לאכול, ומצאוהו רעות רבות וצרות - ואמר ביום ההוא: הלא על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה!". אז מדוע לחכות, מדוע להמתין, מדוע לא לשלם מיד, לשוב מבעוד מועד, ולחסוך את על הצער והמכאוב? נשוב לאותו שיח. מה שהיה היה, והותיר זכרון מר וצורב. עברה שנה, והמושל שוב שלח: קרב ובא מועד תשלום המס. מי יהיה הראשון לשלם? מובן, שאותו שיח! אבל מה נאמר אם גם בפעם הזאת יתעלם. אם גם עתה יאמר: "מה לי ולמלך, הוא מתגאה בעירי הבירה, ואני המלך כאן באחוזתי!"... נמשך בכתפינו: "מי שאין בו דעה, אסור לרחם עליו".... ואנו, כלום איננו כאותו שיח? אשתקד התמהמנו מלשוב - והשנה החולפת הן לא היתה סוגה בשושנים! צדיקים רבים נפטרו, מחלות רבות התפשטו, הקטל בכבישים ומכת האבטלה, הן מוכים אנו מכל צד, חבולים וחבוטים - ועתה שוב הגיע העת. הבה נדרז ונשוב, והגלגל יהפך לטובה!

(מעייני השבוע)

"למה, למה נהיה כאותו שיח כסיל?", היה הגאון רבי שמעון אגסי זצ"ל מבגדד קורא מנהמת ליבו. מהו המעשה בשיח הכסיל? כך מסופר בספר "אבותינו סיפרו לנו" על סדר הסליחות: מעשה בשיח נכבד בכפר נידח, כמלך בגדוד היה. נשיו לו שפחות, צאצאיו משרתים, עובדים בשדות ורועים במרעה. יום אחד שלח מושל הכפר, שמתקרב מועד תשלום המס למלך. צחק הכפרי צחוק גדול: "מה לי ולמלך? הוא מתגורר בעיר הבירה, אני המלך כאן באוהלי, שליט כל יכול בביתי ובאחוזתי! יהיו לו למלך אוצרות ממלכתו, ואני אשמור את כספי לעצמי!". אמרו לו שכניו ומכריו: "אל תתגרה ברשות! גדול הוא המלך ורב כוח, אין מספר לגדודי צבאיו!". צחק ואמר: "הבלים! המדבר הוא ממלכתנו, אין להם דריסת רגל בו!". מועד התשלום קרב ובא, והכל מיהרו לסלק את חובם. רק השיח עמד במריו, התמיד בסירובו. עבר המועד, ומאומה לא אירע. צחק ולעג לכל שכניו ומכריו: "הרואים אתם מי צדק? כמה סכלים הייתם ששילמתם את המס! מה לכם ולמלך ולמיסיו?". נבוכו ומשכו בכתפיהם: מי יודע, אולי הצדק איתו, אולי הזדרזו ושלמו בלא צורך... חלף שבוע, חלפו שבועיים, ופלגות חיילים הופיעה. קיבלו מהמושל את רשימת המשלמים ואת שמו של המשתמט, ושמו פניהם לאוהלו. ציוו להביאו, הכפישו כבודו ליעניו נשיו וצאצאיו, וציווהו לערוך לפניו סעודה. טבח כבש וערך כירה, ושירת לפניו מעבד נרצע. הורוהו להאכיל ולהשקות את סוסיים, ועשו באוהלו כבתוך שלהם: לקחו, רמסו, השחיתו, עלבו, גערו, היכו, ולא הלכו בטרם שקל לידיהם את הכסף במלואו: דמי המס, בתוספת הקנס... נדזו לו כל בני הכפר: מה הועיל בהתרברבותו? מהמס - לא חמק ואף שילם קנס, ולא עוד אלא עיפרו כבודו לעפר, עלבו בלא רחם, אף השחיתו וחמסו, והפכוהו

# אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ נוהגים להתענות בערב ראש השנה, ואחד הטעמים הוא מפני שערב ראש השנה הוא יום האחרון מן השנה, וקבלו חז"ל שכל העושה תשובה יום א' בשנה חשוב כאילו שב כל השנה, ולכן נהגו שכולם מתענים ומשכימים הרבה קודם אור היום ומרבים בסליחות וביודוים. ועוד טעם לתענית ערב ראש השנה - כדי שיכנס האדם לעשרת ימי תשובה בהכנעה ושברון לב, כי התענית עושה הכנעה בלב האדם, ולכן טוב שכל אדם ינהג בתענית זה, חוץ ממי שחלש הרבה, זקן או קטן.
- ✓ הנוהגים להתענות בערב ראש השנה ורוצים לאכול לפני עמוד השחר, אם לא ישנו בליל ראש השנה - מותר להם לאכול, אבל אם ישנו - לא יאכלו לאחר השינה. ואם הם חלשים ואין דעתם מתקררת עד שיאכלו, מוטב שיעשו התרה על מנהגם להתענות בערב ראש השנה שאין התענית הזה אלא משנת חסידים ומנהג בעלמא, מאשר יצטרכו לאכול לפני עמוד השחר, כי הזוהר מחמיר מאוד בזה.
- ✓ מי שהוא תשוש וחלש, ויש חשש שאם יתענה בערב ראש השנה יחלש כוחו, אין לו להתענות כדי שלא יבוא חלילה לידי חילול צום כיפור שהוא מן התורה, ותענית ערב ראש השנה הוא בשביל תשובה, ואחד מרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין ליבו לשמים.
- ✓ מי שנהג להתענות בערב ראש השנה, ורוצה לבטל מנהגו לגמרי מטעמי בריאות, צריך לעשות התרה על מנהגו הקודם, אבל אם אינו מבטל מנהגו לגמרי אלא רק לאותה שנה בלבד, אינו צריך לעשות התרה כלל. והמתענים ואירע להם סעודת ברית מילה וכיוצא בזה - רשאים לאכול. וכל שהוזמנו על ידי בעל הבית - רשאים לאכול שם ואינם צריכים התרה, וגם אינם צריכים לפרוע תעניתם.
- ✓ רבים נוהגים ללקות בערב ראש השנה מלקות ארבעים, ומנהג נכון הוא משום שיימצא זכאי ביום ראש השנה בשעת הדין, וגם מפני שטוב ללקות ביום שמתענה.
- ✓ אין אומרים וידוי ונפילת אפיים בתפילת שחרית בערב ראש השנה, אבל בסליחות אומרים וידוי ונפילת אפיים, ואפילו אם הגיעו בסליחות לנפילת אפיים אחר עלות השחר גם כן אומרים וידוי ונפילת אפיים, כיון שרוב הפעמים רגילים לסיים לפני עלות השחר, לכן תיקנו לאומרים גם אם אירע שהמשיכו עד לאחר עלות השחר. ואין תוקעים בערב ראש השנה והטעם כדי להפסיק בין תקיעות שהם מדרבנן לבין תקיעות של ראש השנה שהם מהתורה, ואם התוקע צריך עדיין להתלמד, יתקע בחדר סגור. וכן אם לוקח שופר חדש ורוצה לנסותו אם יוכל לתקוע בו בראש השנה - מותר בחדר סגור.
- ✓ יש נוהגים ללכת בערב ראש השנה לבית הקברות ולהרבות שם בתחינות מפני שבית הקברות הוא מקום מנוחת הצדיקים והוא מקום קדוש וטהור והתפילה מתקבלת ביותר, והמשתטח על קברי הצדיקים ומתפלל - אל ישים מגמתו כנגד המתים, אלא יבקש מהשם יתברך שיתן לו רחמים בזכותם. ויכול להשתטח על קבר צדיק ולומר: "הריני מבקש מנפש הצדיק הקבור פה שתתפלל עלי לפני הקב"ה כן וכך". והכהנים אסורים ללכת לבית הקברות, וכן אסורים להשתטח על קברות צדיקים כגון: מערת המכפלה, מירון ובשאר קברי הצדיקים. וזוהרו בתפילת מנחה של ערב ראש השנה כי היא תפילה אחרונה של השנה.
- ✓ מכבסים ומסתפרים בערב ראש השנה. והטעם כדי להראות שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטינו. ומכל מקום לא ילבש בראש השנה בגדי רקמה ומשי כמו בשאר ימים טובים, כדי שיהיה מורא הדין עליו, אלא ילבש בגדים לבנים נאים. ויש נוהגים לטבול בערב ראש השנה, ומי שאינו יכול לטבול מאיזו סיבה, ישפוך על גופו תשעה קבין מים (כשנים עשרה וחצי ליטר).
- ✓ נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה כדי להינצל מעונש נדרים, וראוי לכל אדם שילמד הלכות נדרים, כי יש הרבה נדרים שאי אפשר להתיר אותם ונכשלים בהם, וגם צריך כל אדם לזיזר להבין מה שהוא אומר, ולא כמו שחושבים עמי הארצות שהוא איזה תחינה.

(הבית היהודי - מועדים)